

ОСОБЕНО МНЕНИЕ

на съдията Васил Гоцев по к.д. № 10 /2001 г

Подписах решението с особено мнение по следните съображения.

Групата народни представители, които са сезирали Конституционния съд да се обявят за противоконституционни чл.7, ал.2 от Закона за избиране на народните представители в частта, с която се разпорежда разходите по производство на бюлетините за гласуване да не бъдат за сметка на държавния бюджет и чл.76 от същия закон, чиито разпоредби установяват, че тези разходи следва да се заплащат от участващите в изборите политически партии и независими кандидати за народни представители посочват, че тези законови текстове противоречат на чл.42, чл.11 във връзка с чл.6, ал.2, чл.4, ал.2 и преамбюла на Конституцията. В решението на Конституционния съд се приема, че противоречията са с чл.10 и чл.11 от нея.

Въпросът кой следва да заплати разходите по производство на бюлетините и това да тежи на държавата не се урежда нито в преамбюла, нито в която и да било от разпоредбите на Конституцията. Член 42, ал.2 от нея постановява, че организацията и редът за произвеждане на избори и референдуми се определят със закон. Следователно Конституцията е делегирала на законодателя правота да определи как ще се организират изборите и редът за тяхното произвеждане. Всъщност финансовата тежест по същество не е част от самата организация. И както посочих за нея няма конституционни разпоредби. Вярно е, че в досегашната практика при произвеждане на избори разходите по изготвяне на бюлетините са били поемани от държавата, но това е ставало така, защото съответните закони не са предвиждали друго. С атакувания закон не се нарушава нито една от

45

конституционните разпоредби, които се сочат, както в мотивите на решението, така и в искането отправено до Конституционния съд.

Преамбюлът на Конституцията очевидно не съдържа разпоредби в тази насока. Създаването на демократична, правова и социална държава, каквото е прогласено в този преамбюл не я задължава и да плаща разноските, които прави всяка партия, за да участва в изборите. А заплащането отпечатване на бюлетините е най-малкия разход, който партиите правят във връзка с тяхното участие.

Член 6, ал.2 от Конституцията на който се позовават искателите установява равенството на гражданите пред закона и забранява каквито и да било привилегии включително и на имуществено състояние. Очевидно той се отнася до физически лица. Противоречие с разпоредбата щеше да има, ако законът определяше задължение да заплатят разходите по производство на бюлетините само някои от независимите кандидати. Законът обаче вменява в дълг на всички, които участват в изборите да поемат тези разходи.

Вярно е, че едни партии имат по-големи, а други по-малки материални възможности. Но за да се даде възможност всички да участват недопустимо е да се създаде правило държавата да заплати само на тези, които имат по-малки възможности и да остави партиите с по-големи възможности сами да си заплащат бюлетините. Атакуваната разпоредба установява равенство за всички партии и независими кандидати.

Член 4 ал.2 от Конституцията на която се позовават искателите също така не създава задължение на държавата да поеме всички разходи по изборите и по-специално разходите по производство на бюлетините. Задължението ѝ да създаде условия за свободно развитие на човека и на гражданското общество, се изпълнява чрез създаване на законодателство и неговото прилагане, които да дават възможност за

свободно изявена воля и участие в структурите на обществото. Те не отиват обаче и до там държавата да финансира всяка една от тези структури.

Няма отношение към атакуваните разпоредби от Закона за избиране на народни представители и чл.10 от Конституцията, на който се основава конституционното решение. Въздигнатият принцип за общо, равно и пряко избирателно право с тайно гласуване се отнася за активното избирателно право, за правото да можеш да избираш. Текстът има своя исторически произход и неговият смисъл е, че всички граждани на една държава достигнали определена физическа и духовна зрялост, които по закон не са лишени от избирателно право имат право да избират. Всеки от тях има един глас, който да изяви пряко и лично, а не чрез представител и да го даде тайно. Текстът дори не засяга кои имат право да бъдат избирани.

Пасивното избирателно право е определено в чл.42, ал.1 от Конституцията и тук погрешно искателите твърдят, че то е нарушено. В ал.1 се определя кръга на гражданите, които могат да бъдат избирани, а ал.2, както вече посочих предоставя организацията и редът за провеждане на избори да се определят със закон. И тук конституционният законодател не говори за задълженията на държавата във връзка с разноските по произвеждане на изборите.

Погрешно се твърди в решението, че прокламираният в чл.11 от Конституцията политически плурализъм се нарушава с разпоредбите на обявените за противоконституционни текстове от Закона за избиране на народни представители. Плурализмът се осъществява чрез законната възможност на всяка една от партиите да съществуват и да участват в избори. Няма разпоредба обаче в Конституцията, която задължава държавата да осигурява икономически условия за съществуване на толкова партии, колкото имат желание да участват в политическия

живот. Дори в страни, където държавата финансира политическите партии за тяхното съществуване или при участие на избори това не се отнася до всички партии, които съществуват, а само до някои. Финансират се обикновено партии, които са парламентарно представени или които са имали поне минимален процент в предшестващи избори. В този смисъл са и директивите за финансирането на политическите партии приети от Европейската комисия за демокрация чрез право във Венеция.

Васил ~~Бочев~~